

РОЛЬ І МІСЦЕ ТВОРЧОСТІ Г. С. СКОВОРОДИ В СУЧАСНІЙ ТВОРЧОСТІ

Георгієва Я. В.

Науковий керівник – канд.іст.наук, доц. Бадєєва Л. І.

Харківський національний університет радіоелектроніки

(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. (057) 702-14-98)

Розглянута актуальність збереження спадщини Григорія Савича Сковороди, вплив творчості на сучасний світ. Описана власна думка щодо ролі філософії поета сьогодні.

Ключові слова: Григорій Сковорода, філософія, символ, творчість, духовний процес.

Ім'я українського філософа Григорія Савича Сковороди досить відоме серед знаменитих філософів. Сковорода називав себе глибоким мислителем, поетом, перекладачем, педагогом. Його творчість відзначена вкоріненістю в навіть не лише в нашій культурі, а також тісним зв'язком в традиціях інших країн. Про його життя і творчість писали у сотнях історичних, філософських, літературознавчих, педагогічних та інших досліджень, його твори видавали у перекладах.

Григорій Сковорода справив неабиякий вплив на сучасників. Його вчення перебувало в повній згоді з його життям. Незважаючи на те, що праці поета не друкувалися при його житті, вони поширювалися шляхом переписування.

Цитата «Світ ловив мене, але не спіймав» відома всім. Це не лише констатація стратегії філософа, а й висловлювало переконання на майбутнє («ловля» не була реалізована за життя поета, так само нереалізованою вона буде й в майбутньому). Таким чином, роблячи себе суб'єктом, він робить нас подвійними грішниками. Спершу, гріх гордині. Людина вважає себе здатними зробити те, що не зміг зробити «весь світ». По-друге, гріх неповаги. Г. Сковорода так прагнув залишитися невпізнаним, то чому люди мають право описувати його як ту чи іншу модель? Минуло майже 300 років, як думки поета почали самостійне життя серед українських людей.

Теми, що Сковорода описував у своїй творчості актуальні і на сьогодні. Вони мають роль у наших життях, навіть якщо де-хто цього не помічає. Основною ідеєю його філософії є щастя і шляхи його досягнення. Ця тема доволі таки цікава. Особливо знаючи, як вона гостро постає сьогодні, коли поняття щастя не фігурує в духовному мисленні й образі, а лише у вигляді чогось матеріального.

Дружба в його творах – символ джерела радості, душевного здоров'я. Він вчить, обирати друзів потрібно обережно, уникаючи підлабузників, бо часто нещирі друзі тягнуть інших до низу, спокушають їх, запевняють у своїх діях. Попереджає, що в таких випадках потрібно рішуче відмовитися від спілкування з такими людьми. Якщо «ми охоче підтримуємо стосунки з людьми, які ще здорові, але чий розум пошкоджений і просякнутий отруйними

вченнями, ми ризикуємо потрапити в їхнє становище». Сучасним людям треба зрозуміти це. На зараз ми маємо багату конкуренцію у всьому: в роботі, в ученні тощо.

Щастя людини Сковорода вбачає не в праці взагалі, а в «спорідненій» праці. Обґрунтування потреби людини в природній праці посідає гідне місце в його творчості Сковорода, а саме в діалозі під назвою «Азбука, або буквар світу». На думку філософа, родинна праця вона бадьорить дух, приносить задоволення і насолоду. Родинна діяльність корисна для суспільства, для тих, хто знайшов своє призначення. Єдність суспільних і особистих інтересів відрізняє працю від роботи, обраної з міркувань вигоди, чи гордості. Турбота, уважне ставлення до себе, вважає Сковорода, завжди будуть важливими і для майбутніх людей. Я гадаю, він не помилився. У нього праця – це не обов'язок, не борг, не примус (як люди вважають сьогодні), а вільний потяг людини. Саме таким чином людина здійснює гарні вчинки і є щасливою, коли вона налагоджує свою поведінку і життя зі своїми схильностями та інтересами.

Дивлячись на теперішній час я кажу, що у багатьох випадках життя людей нічого не змінилося, окрім слів «пан» на «бос», «начальник» тощо. Але ж немає рівності, хтось керує, а хтось виконує. Може, суть не в цьому, а чи подобається людям робити те, що вони роблять? Григорій Сковорода закликав людей займатися улюбленою справою. Справою, що приносить користь.

Отже, напевно справжній духовний портрет Григорія Сковорода не має нічого спільного з парадигмою, з уявленням та сприйняттям «традиційного» філософа. Він часто наділений рисами вільнодумця, але це не описує мандрівного філософа. Гадаю, у Сковорода дійсно не було кінцевої філософської думки, але, напевно, він і не намагався її створити. Філософська спадщина Г. Сковорода багатогранна. Пам'ять про філософа зберігається і має зберігатися завдяки роботам, подібним до моєї, навіть у такий скрутний час. Роль і значення філософії Г. С. Сковорода в сучасному світі полягає в тому, що на неї можна опиратися в непростий час, коли люди накликають на себе небезпеку своєю ж працею, своїми ж діями; коли при возведенні ще більшої кількості храмів злочинність і також зростає; коли робота людини втратила всяку чарівність; коли життя почало бути позбавлене мети, за виключення лише якоїсь вигоди або якщо воно не пов'язане з капіталом. Думаю, час визнати, що щастя і мир залежить здебільшого не від вміння людини робити просто щось, а від саме спрямованої їхньої діяльності.

Література

1. Григорій Сковорода в спогадах сучасників і народних легендах. Харків: Оригінал, 2002. 96 с.
2. Махновець Л. Григорій Сковорода. Біографія. Київ: Наукова думка, 1972. 255 с.
3. Митрович К. Портрет Сковорода (у 250-річчя його народження) // Сучасність. – 1972. – Ч.11. – С.49.
4. Попович М. Григорій Сковорода: філософія свободи. 2-е вид. Київ : Майстерня Білецьких, 2008. 256 с.
5. Чижевський Д. Філософія Г.С. Сковорода.// Праці українського наукового інституту. – Т.ХХІV. Серія філологічна. Кн.1. Варшава: 1934. С.179.